

การพัฒนาแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

The development of the self-esteem promotion model at Rajvithi Home for Girls

พนมพร เสี่ยงผล (Panomporn Sengphol)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี 2) เพื่อพัฒนาแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ เด็กหญิงบ้านราชวิถี อายุระหว่าง 7-15 ปี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการเห็นคุณค่าแห่งตน รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี แบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี และแบบบันทึกการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติบรรยายเชิงพรรณนาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่พัฒนาขึ้นคือ “SAENDEE Model” 7 ขั้นตอน คือ ความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน (Significance) การดำเนินกิจกรรมนาฏยศัพท์ (Activity) การร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมจากความรู้สึก (Effective for innovation) การสร้างสรรค์ลักษณะที่ดี (Nicety) การพัฒนาการเรียนรู้ (Development) การพิสูจน์ตนเองและความเป็นตัวตน (Embody) และการนำเสนอนาฏศิลป์สู่สังคม (Expert) มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) การนำไปใช้จริง และ 5) การประเมินผล

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี “SAENDEE Model” โดยแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนฉบับนักเรียน Stanley Coopersmith 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสามารถ (Capable) ด้านความสำคัญ (Significant) ด้านความสำเร็จ (Successful) และด้านความมีคุณค่า (Worthy) มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลอง ($\bar{X}$ = 4.56, S.D.= 0.28) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 3.89, S.D.= 0.53) ซึ่งพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D.= 0.37)

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ / การเห็นคุณค่าแห่งตน / เด็กหญิงบ้านราชวิถี

Abstract

The purpose of this research were 1) to study and synthesize the study model for the self-esteem promotion model at Rajvithi Home for Girls. 2) to development of the self-esteem promotion model at Rajvithi Home for Girls. 3) to participants tested the self-esteem promotion model at Rajvithi Home for Girls. ; and 4) to evaluate the self-esteem model at Rajvithi Home for Girls. The method were research and development. The experimental is one group pretest - posttest design age range between 7-15 years for 30 girls. The instruments were self-esteem questionnaires, the self-esteem promotion model, express an opinion questionnaires, observation and record form. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test for dependent samples and content analysis.

The research results were :

1. The SAENDEE Model through 7 steps : Significance, Activity, Effective for innovation, Nicety, Development, Embody and Expert found that self-esteem promotion consisted 1) principle 2) objective 3) learning process 4) Apply and 5) evaluation.
2. The evaluation of experiential learning “SAENDEE Model” after the experiment was higher ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.28) than before using the model ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.53) in the statistics level .05.
3. The responsibility and the average mean of the girls opinion to wards learning Process, learning atmosphere and evaluation was at the highest level ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.37).

Keywords: The development model / Self-esteem / The girls at Rajvithi Home.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีเด็กและเยาวชนถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์แต่ละปีจำนวนสูงขึ้น โดยพบว่าสถานสงเคราะห์ทั่วประเทศประมาณกว่า 20 แห่ง มีเด็กในการดูแลเพิ่มมากถึงเกือบ 3,000 คนต่อปี หรือประมาณ 1,094,000 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ของเด็กอายุ 0 -14 ปี โดยแยกเป็นเด็กกำพร้าจากโรคเอดส์ 380,000 คน และสาเหตุอื่น 714,000 คน ซึ่งแต่ละวันมีเด็กเป็นกำพร้าเพิ่มขึ้นถึง 466 คน โดยในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาเด็กกำพร้ากลุ่มใหม่เกิดขึ้น และบางกลุ่มมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น หากสถานการณ์ไม่เปลี่ยนแปลง (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล 2553) สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสมชัย จิตสุชน และคณะ (2554: 55) ที่พบว่า สถานสงเคราะห์มีจำนวนเด็กเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยปี 2554 จำนวน 17,041 คน ปี 2555 จำนวน 17,562 คน ปี 2556 จำนวน 18,099 คน และเพิ่มขึ้นในปี 2557 จำนวน 18,652 คน ปี 2558 จำนวน 19,222 คน ปี 2559 จำนวน 19,809 คน และปี 2560 จำนวน 20,414 คน ขณะที่รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2553 ของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน พบว่า ประเทศไทยมีเด็กกำพร้าถูกทอดทิ้งถึง 88,730

คน ส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก และที่สาธารณะ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเด็กจะต้องส่งเสริมพัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสมทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และสังคม ตลอดจนการส่งเสริมให้เด็กได้รับความรักความอบอุ่นที่แท้จริงเพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2556) ซึ่งรสนา โตสิตระกูล (2552) เชื่อว่า สัมผัสจากแม่เป็นภาษาแรกแห่งรักสำหรับทารกเป็นจุดเริ่มต้นของสายใยความผูกพันที่จะถ่ายทอดความรักและความห่วงใยจากแม่สู่ลูก ทารกที่ได้รับการนวดสัมผัสอย่างสม่ำเสมอจะมีจิตใจแจ่มใสและพัฒนาการทางร่างกาย สมอง และอารมณ์ดีขึ้นพร้อมที่จะเปิดรับการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์กับโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี การสัมผัสด้วยความรักจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานในพัฒนาการทุกด้านแต่หากเด็กไม่ได้รับความรักในวัยแรกเริ่มของชีวิตมีโอกาสจะเป็นโรคขาดรักมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม ขณะเดียวกันพ่อแม่จะต้องตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม และเป็นต้นแบบที่หล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด การพัฒนาจิตใจ ความรู้สึก และความสุขในชีวิต (Maslow 1970 : 45) เพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยคุณค่าจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงสุด (Maslow's Hierarchy of needs Theory) เพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณค่าจากระดับพื้นฐานไปยังระดับสูงสุด (Maslow's Hierarchy of needs Theory) สามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

การเผชิญปรากฏการณ์และวิกฤตการณ์แห่งปัญหาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งระดับมหภาคและจุลภาค อีกทั้งปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะที่ใดที่หนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและส่งผลกระทบไปทั่วโลก องค์การเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดเด็กเปลี่ยนโลก และให้ความสำคัญงานเสริมพลังการทำงานขององค์กรเด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยรายงานของ THE STATE OF THE WORLDS CHILDREN 2011 ประกาศวาระ Adolescence : An Age of Opportunity เป็นวาระโลก ความเคลื่อนไหวดังกล่าวนำมาสู่กระบวนทัศน์ใหม่คือ การเสริมพลังเด็ก (Youth Empowerment) และสนับสนุนการใช้พลังเด็กเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยเชื่อว่า สองมือเด็กจะเปลี่ยนโลกได้ อันนำไปสู่การรณรงค์และขับเคลื่อนการทำงานภาคสังคม การศึกษา และสื่อเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนโลกเพื่อเด็ก (Change the world for children) และพลังเด็กจะก่อการเปลี่ยนแปลงสังคมได้ แนวคิดดังกล่าวทำให้สังคมไทยนำประเด็นเชิงยุทธศาสตร์มาขับเคลื่อนการทำงาน โดยองค์กรเพื่อสิทธิเด็กจำนวนมากที่เริ่มบุกเบิกงานเสริมพลังเด็กและทำเพื่อเด็กมากขึ้น ซึ่งการทำงานจะร่วมมือเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างโอกาสให้กับเด็กที่ยากลำบาก ตลอดจนมีการค้นหาเด็กต้นแบบเพื่อมอบรางวัลที่เทียบได้กับรางวัลโนเบลเด็ก อาทิ รางวัลเด็กระดับโลกเพื่อสิทธิเด็ก (The Worlds Children's Prize for The Rights of The Child) รางวัลสันติภาพเด็กระหว่างประเทศ (International Children's Peace Prize) รวมถึงรางวัล Award for Youth Leadership ที่แสดงความเป็นผู้นำซึ่งเป็นรางวัลทรงเกียรติที่มอบแก่เด็กที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับสังคม อันเป็นความเคลื่อนไหวร่วมกันของหลายประเทศที่ตกผลึกเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการเสริมพลังเด็กเปลี่ยนโลก ประกอบด้วย (1) การสร้างแรงบันดาลใจ (Motivation & Inspiration) และการสร้างตัวแบบผู้นำ (Leadership Model) (2) การเสริมพลังผ่านเครือข่ายของเด็ก (3) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการเสริมพลังเด็ก (4) พื้นที่การสื่อสารต่อสังคมของเด็ก (Communication Space) ทั้งระดับกลุ่ม ชุมชน และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (5) พื้นที่นวัตกรรมและพื้นที่สำรวจชีวิตที่เด็กริเริ่ม (6) การสร้างพลวัตและความกระตือรือร้นไม่หยุดนิ่งในการทำงานให้เด็ก (Dynamic Enthusiasm) (7) การถูกมองเห็น จากสังคม (Public Visibility) ในงานที่เด็กทำ

(8) การให้เด็กขับเคลื่อนงานบนฐานความรู้และการเสริมพลังการเรียนรู้ให้เด็ก (9) การหนุนเสริมที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะพื้นที่ เฉพาะกลุ่ม เฉพาะประเด็นตามความต้องการของเด็กเหมือนการตัดเสื้อ (Tailor-made Approach) (10) การสร้างความหลากหลายเพื่อความหลากหลายของกลุ่มเด็ก (Diversity for Diversity) โดยหัวใจของยุทธศาสตร์อยู่ที่การเรียนรู้ (การให้การศึกษา) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมพลังศักยภาพ โดยใช้พลังเด็กเป็นกำลังสำคัญและผู้ใหญ่คอยให้การหนุนเสริม (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ 2555)

สถานสงเคราะห์จึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำให้การอุปการะเลี้ยงเด็กกำพร้าจำนวนมากมาย โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตตอบสนองความต้องการทางร่างกายทั้งอาหาร ที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม ความปลอดภัยทางร่างกายและการศึกษา อันเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของมนุษย์ ซึ่งบุคลากรสถานสงเคราะห์จะทำหน้าที่เสมือนพ่อแม่ดูแลเอาใจใส่ แต่การตอบสนองความต้องการด้วยปัจจัยต่างๆ คงไม่อาจทดแทนความรักความอบอุ่นจากครอบครัวที่แท้จริงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ (จารุวรรณ นนทจารุพงศ์ 2551) ซึ่งการขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่จากการศึกษาเด็กหญิงสถานสงเคราะห์บ้านราชวิถีพบภาวะการเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ ขณะที่ผลการวิจัยของสุรรัตน์ จุลานพันธ์ (2549) พบว่า เด็กหญิงบ้านราชวิถีส่วนมากได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาครอบครัว บิดามารดาไม่พร้อมจะมีบุตร การหย่าร้างของบิดามารดา บิดามารดามีสามีหรือภรรยาใหม่ การถูกทารุณกรรมทางเพศ บิดามารดาติดคุกหรือติดยา บิดามารดาเสียชีวิต และ/หรือครอบครัวฐานะยากจน วิกฤติการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบเสมือนห่วงโซ่ที่ร้อยต่อกัน ความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ (Physiological needs) ที่ได้สูญเสียไปจากสภาวะการขาดสัมพันธ์ภาพของครอบครัว ความต้องการความรักความผูกพันที่พึงมีพึงได้จากครอบครัว ตลอดจนความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) จากบิดามารดาหรือครอบครัวที่เปรียบประดุจรั้วที่แข็งแกร่ง อบอุ่น ครอบคลุมภาวะเศรษฐกิจ สุขภาพ พละอนามัยและความเป็นอยู่ ตลอดจนความช่วยเหลือยามเจ็บป่วยหรือความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ย่อมก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ขณะที่การมีสถานภาพที่แท้จริงจากครอบครัวหรือตำแหน่งที่ถือกำเนิดและการได้รับยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งซึ่งเป็นความต้องการทางสังคม (Social needs) แม้จะเป็นระดับเล็กแต่นับว่ามีคุณค่า และอานุภาพที่สุดสำหรับชีวิตมนุษย์ที่สามารถขยายผลสู่การยอมรับตนเองและบุคคลอื่นได้ หากแต่ภาวะขาดแคลน การถูกทอดทิ้งทำให้เด็กและเยาวชนหญิงสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่ประสบกับความรู้สึกอ้างว้าง ไร้ทิศทางจากการถูกทอดทิ้ง (neglect) การถูกสังคมรังเกียจหรือกีดกัน (shunning) การถูกขับออกจากกลุ่ม (ostracism) การเติบโตจะเป็นไปด้วยความไม่มั่นคง ปราศจากสายใยแห่งความผูกพันกับใครที่เรียกว่า ปฏิกริยาของภาวะผูกพันผิดปกติ (Attachment Disorder) หรือโรคสายสัมพันธ์ผู้ร่อน โดยมีคนวนเวียนไปเยื้อมเยียน “แสดง” ความรักความผูกพัน...แล้วก็จากไป (<https://www.facebook.com/athichala/posts/>) เปรียบเสมือนลิ้มที่ตกลงบนเนื้อไม้ที่สร้างรอยร้าวเป็นความทุกข์และปมด้อยที่ไม่อาจทุเลาลงได้

ดังนั้น การจัดการกับวิกฤติการณ์เด็กและเยาวชนควรเริ่มตั้งแต่การสร้างความรู้ถึงการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยการดำเนินการกิจของสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วย สิทธิขั้นพื้นฐานเด็กและเยาวชน เพื่อการตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการขั้นพื้นฐานจะต้องคำนึงถึงคุณภาพและคุณค่าแห่งชีวิตที่สมบูรณ์ ที่มีชีวิตเพียงระดับความสำเร็จเชิงปริมาณจากการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และระดับสติปัญญา (อุมาพร ตรังคสมบัติ 2543; Barry 1989) ซึ่ง Coopersmith (1981: 118-148) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวมีอานุภาพมากต่อการพัฒนาบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเห็นคุณค่าแห่งตน

การตัดสินใจคุณค่าแห่งตน และทัศนคติต่อตนเองเป็นสิ่งที่สืบเนื่องจากการต้องการขั้นพื้นฐานทางจิตใจ ทำให้บุคคลเผชิญอุปสรรคที่เข้ามาในชีวิตได้อย่างเข้มแข็งสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข และมีโอกาสจะประสบความสำเร็จ ตรงกันข้ามบุคคลที่เห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ ขาดความเชื่อมั่นตนเอง มองตนเองไร้ค่า ไร้ความสามารถ รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อยจะใช้กลไกการป้องกันตนเอง (Branden 1985) หรือเมื่อมีความวิตกกังวลสูง เก็บกด มองโลกในแง่ร้ายจะไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นได้ เพราะความรู้สึกทางลบเกี่ยวกับตนเอง ดังนั้นการสร้างเสริมความภาคภูมิใจตนเอง และการเห็นคุณค่าแห่งตนจึงเป็นหัวใจสำคัญในดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข พร้อมที่จะก้าวไปสู่อนาคตอย่างมีคุณภาพและประสบความสำเร็จตามศักยภาพ โดยการช่วยเหลือจากภาครัฐที่สำคัญคือการจัดการปัญหา การแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันการส่งเสริมความตระหนักรู้ถึงควรป้องกันการเกิดปัญหาใหม่ควบคู่กันไป ตั้งแต่การดูแลด้านสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการศึกษาอบรมเพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม อันเป็นบทบาทหน้าที่ที่องค์กรที่เกี่ยวข้องพึงจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย นอกจากนี้กระบวนการช่วยเหลือควรเป็นไปโดยเสมอภาคไม่แยกประเภททั้งเด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า หรือเด็กยากจน ฯลฯ เพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากสังคมจากการปรับปรุงรูปแบบให้เอื้อต่อความต้องการทุกด้านของเด็ก โดยคำนึงถึงพัฒนาการและกระบวนการที่เหมาะสมซึ่งรัฐบาลควรให้ความสำคัญไม่ด้อยไปกว่าปัญหาความมั่นคงและเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันสังคมจะต้องไม่ตัดสินหรือพิพากษาเด็กโดยให้โอกาสพิสูจน์ตัวเอง และที่สำคัญคือการยอมรับศักยภาพจากการพัฒนาเพื่อการกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมอย่างปกติ และพร้อมจะเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการพัฒนาสังคมทุกระดับ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยเชื่อว่าสุนทรียศาสตร์แห่งนาฏศิลป์จะเป็นเสมือนยาที่ช่วยบำบัดรักษาหรือเยียวยาจิตใจที่ปราศจากเงื่อนไข และขอบเขตที่สามารถสร้างจิตวิญญาณที่ดีแก่พลมนุษย์ทั้งการป้องกันปัญหา การแก้ไขปัญหา และการฟื้นฟูสภาพจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น กระบวนการพัฒนาจึงมีใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณ การจัดการปัญหา หรือการแก้ไขสถานการณ์เท่านั้น หากแต่จะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่งในการพยายามป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ควบคู่กันไป ซึ่งการพัฒนากระบวนการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตน เป็นการบูรณาการนาฏศิลป์ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติ (Instructional Model Based on Simpson's Processes for Psychomotor Skill Development) (Simpson 1972) เพื่อพัฒนาเด็กหญิงบ้านราชวิถีซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เกิดความตระหนักรู้ศักยภาพแห่งตนและการเห็นคุณค่าแห่งตนให้สูงขึ้น ซึ่งผลของการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในแง่ของการปฏิบัติจริงของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี
4. เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

4.1 เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

4.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเด็กหญิงบ้านราชวิถีต่อรูปแบบการส่งเสริมเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีทางจิตวิทยาการเห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem)
2. แนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)
3. แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและนาฏศิลป์ไทย (Dancing Art)
4. นโยบายรัฐกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน (Directive Principle of State Policy for Children and Young)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ (Model and Development)

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยใช้เด็กหญิงสถานสงเคราะห์บ้านราชวิถี กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research : R₁)

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน การพัฒนาทักษะพิสัย ศิลปะและนาฏศิลป์ไทย นโยบายรัฐกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน และการพัฒนารูปแบบ และ 2) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเด็กหญิงบ้านราชวิถีเกี่ยวกับสถานภาพพื้นฐาน และความต้องการนาฏศิลป์

วิธีดำเนินการ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางจิตวิทยาการเห็นคุณค่าแห่งตน การพัฒนาทักษะพิสัย ศิลปะและนาฏศิลป์ไทย นโยบายรัฐกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน และการพัฒนารูปแบบ
2. การศึกษาจากแหล่งข้อมูล โดย
 - 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการนาฏศิลป์ของเด็กหญิงบ้านราชวิถี อายุระหว่าง 9 - 18 ปี จำนวน 110 คน
 - 2) การสนทนากลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิงบ้านราชวิถีจาก 4 ฝ่ายงาน จำนวน 18 คน จากงานสังคมสงเคราะห์ บริหารงานสถานสงเคราะห์ กิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ

3) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางจิตวิทยา สาขานาฏศิลป์ สาขาการศึกษาตลอดชีวิต สาขาหลักสูตรและการสอน และสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามหลักแนวคิด และทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (ชาย โพธิ์สิตา 2549) เพื่อกำหนดตัวแบบ (Miles & Huberman 1994) และแนวทางการจัดกิจกรรมนาฏศิลป์ตามรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยและการพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี (Design and Development)

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี
2) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี

วิธีดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลพื้นฐานของเด็กหญิงบ้านราชวิถีโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นดำเนินการร่างและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี โดยบูรณาการแนวคิดทางจิตวิทยาการเห็นคุณค่าแห่งตนของ Coopersmith (1981) การปฏิบัตินาฏศิลป์ (Dancing Art) ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย (Instructional Model Based on Simpson's Processes for Psychomotor Skill Development) (Simpson 1972) กับการพัฒนารูปแบบของ Kruse (2008 :1) Dick and Carey (2005 : 1-8) Joyce and Weil (2009 : 9) โดยมีหลักการ สำคัญ วัตถุประสงค์ กระบวนการ ผลผลิต และการนำไปใช้จริง “SAENDEE Model” ซึ่งผ่านการตรวจสอบค่าความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาการ จำนวน 11 ท่าน ประกอบด้วย สาขาวิชาจิตวิทยา 3 ท่าน สาขานาฏศิลป์ 3 ท่าน สาขาการศึกษาตลอดชีวิต 3 ท่าน สาขาวิชาการวัดและประเมินผล 1 ท่าน และสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร 1 ท่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน และประเมินผลรูปแบบการเห็นคุณค่าแห่งตนขึ้นเพื่อความสมบูรณ์แบบของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) การทดลองรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี

วัตถุประสงค์ เพื่อการทดลองรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี “SAENDEE Model”

วิธีดำเนินการ โดยการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์ 2549 : 129) ด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ (Performance Criteria : PC) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ เด็กหญิงบ้านราชวิถี กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อายุ 7 - 15 ปี จำนวน 30 คน จากบ้านพัก (Cottage Home) 13 หลัง โดยการเลือกตัวอย่างจากความสมัครใจ (Volunteer Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการเห็นคุณค่าแห่งตนที่พัฒนาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนฉบับนักเรียน Stanley Coopersmith (Coopersmith Self-Esteem Inventory School : 1985) 4 ด้านคือ ความสามารถ (Capable) ความสำคัญ (Significant) ความสำเร็จ (Successful) และความมีคุณค่า (Worthy) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่า

แห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือและเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพตามกระบวนการวิจัย ร่วมกับการสังเกตและการจดบันทึกภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) การประเมินผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเด็กหญิงบ้านราชวิถีต่อรูปแบบการส่งเสริมเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี

วิธีดำเนินการ การประเมินผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีโดยใช้แบบสอบถามการเห็นคุณค่าแห่งตน แบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตน การสังเกตและการจดบันทึกภาคสนามจากกระบวนการทดลองรูปแบบขั้นตอนที่ 3 ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติ ร้อยละ(percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
2. การทดสอบสมมติฐาน (t-test) การเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี
3. การวิเคราะห์การสังเกตจากการจดบันทึกภาคสนาม(Field study) โดยนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี มีผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้อมูลทุติยภูมิแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Research : R₁) โดยนำมากำหนดกรอบร่างรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี
2. การออกแบบและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี “SAENDEE Model” ตามแนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน ADDIE Model ของ Kevin Kruse (2008 : 1) (Development : D₁) โดยการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีจิตวิทยาการเห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem) การพัฒนาทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (Instructional Model Based on Simpson's Processes for Psychomotor Skill Development) (Harrow's Instructional Model for Psychomotor Domain) ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีจากการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีการเห็นคุณค่าแห่งตน (Coopersmith 1981) กับการปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (Simpson 1972) 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตน 3) กระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์นาฏศิลป์ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้ถึงคุณค่าแห่งตน 4) การนำไปใช้จริงจากกระบวนการพัฒนากระบวนการที่เกิดผลบรรลุเป้าหมายและความผลสำเร็จ และ 5) การวัดและประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรมและการจดบันทึกภาคสนาม (Fieldwork) ร่วมกับการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย

3. การทดลองรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนเด็กหญิงบ้านราชวิถี“SAENDEE Model” ตามแบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) กับกลุ่มตัวอย่างจากความสมัครใจ (Volunteer) อายุ 7 - 15 ปี จำนวน 30 คนจากบ้านพัก (Cottage Home) 13 หลัง ระหว่างวันที่ 6 - 30 ธันวาคม 2558 ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน (S : Significance) โดยการสร้างความตระหนักรู้ถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนด้วยสุนทรียศาสตร์ทางนาฏศิลป์

ขั้นที่ 2 การดำเนินกิจกรรมนาฏยศัพท์ (Activity) โดยภาษาท่าทางนาฏศิลป์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ พื้นฐานและการสื่อความหมายด้านนาฏศิลป์ที่ตรงกัน (Dramatics) เพื่อให้การเรียนรู้ทักษะและประสบการณ์ที่ถูกต้องตามหลักนาฏยศาสตร์

ขั้นที่ 3 การร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมจากความรู้สึกร่วม (Effective for innovation) จากความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และประสบการณ์เดิม โดยการตกลงกันการออกแบบกิจกรรมนาฏศิลป์หรือสร้างสรรค์กิจกรรมนาฏศิลป์

ขั้นที่ 4 การสร้างสรรค์ลักษณะที่ดี (Nicety) เป็นการส่งเสริมศักยภาพและเจตคติที่ดีต่อตนจากการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ที่มีการบูรณาการทักษะพิสัยสู่ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการถ่ายทอดจินตนาการ

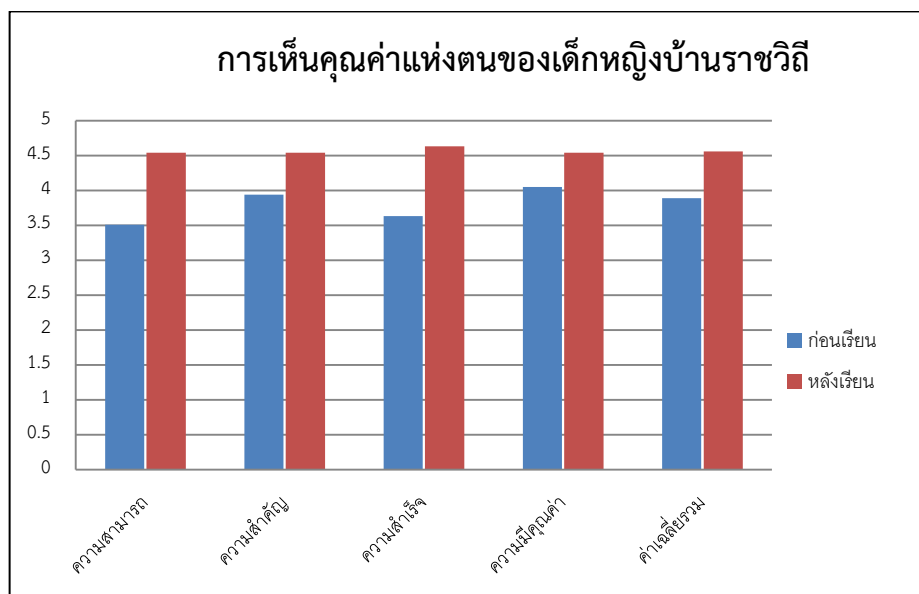
ขั้นที่ 5 การพัฒนาการเรียนรู้ (Development) จากการบูรณาการนาฏศิลป์เพื่อการพัฒนาทักษะการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ (Psychomotor Domain) โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาความคิด ความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นตนเอง และการรู้สึกเห็นคุณค่าตนเอง

ขั้นที่ 6 การพิสูจน์ตนเองและความเป็นตัวตน (Embody) จากการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดและหลักการพัฒนาทักษะพิสัยสู่ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ จินตนาการ และการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงที่มีกระบวนการเรียนรู้ และการเข้าใจตนเองเป็นพื้นฐาน

ขั้นที่ 7 การนำเสนอนาฏศิลป์สู่สังคม (Expert) โดยการแสดงนาฏศิลป์ตามแบบแผนกิจกรรมและขั้นตอนของรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี ณ เวทีการแสดงชั้นที่ 1 อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ๖ รอบพระชนมพรรษา โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

4. การประเมินผล (Evaluation) รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย พบว่า

4.1 การสอบถามการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีหลังการทดลองรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 4.56, S.D.= 0.28) โดยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีพบว่า
ความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.41)

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี มีผลการวิจัยที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีความเหมาะสมที่ระดับมาก โดยผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี (SAENDEE Model) ประกอบด้วย หลักการ (Principle) วัตถุประสงค์ (Objective) กระบวนการ (Process) และการนำไปใช้จริง (Apply) ดังนี้

1.1 หลักการ (Principle) คือ การสร้างเสริมสุขภาพจิตและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้เรียนด้วยการส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นในตนเองทำให้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความอดทนมุ่งมั่น และมานะพยายามในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) คือ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาทักษะความสามารถทางการปฏิบัติ นาฏศิลป์ที่มีเป้าหมายสำคัญโดยการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หรือความสามารถด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่างๆ (Instructional Model Based on Simpson's Processes for Psychomotor Skill Development) และการพัฒนารูปแบบตามแนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน ADDIE Model ของ Kevin Kruse (2008 : 1) โดยผู้สอนจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมร่วมกับการกระตุ้นให้ผู้เรียนดึงประสบการณ์เดิมของตนเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างให้เพื่อน

1.3 กระบวนการ (Process) คือ รูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีมีกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์นาฏศิลป์ 7 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน (S: Significance) ชั้นการดำเนินกิจกรรมนาฏยศัพท์ (A: Activity) ชั้นการร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมจากความรู้สึก (E: Effective for innovation) ชั้นการสร้างสรรค์ลักษณะที่ดี (N: Nicety) ชั้นการพัฒนาการเรียนรู้ (D: Development) ชั้นการพิสูจน์ตนเองและความเป็นตัวตน (E: Embody) และชั้นการนำเสนอนาฏศิลป์สู่สังคม (E: Expert) โดยบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีการเห็นคุณค่าแห่งตน (Coopersmith 1981) กับการปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (Simpson 1972) ซึ่งครูผู้สอนนาฏศิลป์เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator participation) และเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดิถี วางแผนกิจกรรม และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Maslow (1970:170) ที่เชื่อว่า หากบุคคลประสบความสำเร็จลำดับจากขั้นต่ำจะนำไปสู่ขั้นสูง ซึ่งความต้องการแต่ละระดับจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการตอบสนอง (The Need - Hierarchy Conception of Human Motivation) การได้รับการตอบสนองจะทำให้การพัฒนาสู่จุดสูงสุดทั้งวุฒิภาวะทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอย่างกล้าหาญและพร้อมที่จะปรับปรุงตนให้ดียิ่งขึ้นโดย Coopersmith (1981: 25) เชื่อว่า พื้นฐานของการเห็นคุณค่าตนเองจะเกิดขึ้นจากบุคคลมีความรู้สึกถึงความสำคัญ (significance) ของตน ความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี การกล้าแสดงออก จนสามารถบรรลุถึงศักยภาพสูงสุด (self-actualizing) อันเป็นการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Bradshaw 1981: 5-6) จากการมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเอง ทั้งนี้ความรู้สึกถึงความมีคุณค่าในตนเองจะเป็นพื้นฐานด้านสุขภาพจิตของบุคคลที่เกิดจากการพิจารณาและการประเมินตนเองจากการกระทำ การประสบความสำเร็จที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งการที่จะทำให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าตนเองสูงขึ้น Rogers (1967) จะให้ความสำคัญกับอัตมโนทัศน์ (self concept) ประกอบด้วย 1) ตัวตนในอุดมคติ (ideal self) 2) ภาพลักษณ์เกี่ยวกับตัวตนที่ดี (self image) และ 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) ลักษณะดังกล่าวเป็นผลมาจากการเรียนรู้และตระหนักถึงคุณลักษณะแห่งตน สอดคล้องกับซูซีฟ อ่อนโคสูง (2552) ที่เชื่อว่า เมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาด้านความรู้สึกปลอดภัย ความมั่นคงทางอารมณ์จะทำให้สามารถค้นพบเอกลักษณ์ของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และความพึงพอใจในตนเอง เช่นเดียวกับสุพัตรา ทาวงค์ (2552) ที่เชื่อว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะเกิดจากการรับรู้ตนเองของบุคคล แล้วแสดงออกให้เห็นถึงขอบเขตของความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และมีพลังอำนาจของตนเอง ขณะที่ Ronkin (1982 : 1093 - A) พบว่า การใช้กิจกรรมทั้งลักษณะเดี่ยวและกลุ่มสามารถสร้างเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนให้สูงขึ้นซึ่งการทดลองนำกิจกรรมนันทนาการ เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์บ้านแกร์ด้า จังหวัดลพบุรี (ธนตร ตัญญวงษ์ 2554) พบว่า กิจกรรมนันทนาการมีผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของ Bradshaw (1981) ที่เชื่อว่า การพัฒนาบุคคลให้เห็นคุณค่าตนเองจะต้องหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์จากผลสำเร็จด้านวิชาการ ความสำเร็จตามเป้าหมาย และความคาดหวังของตนกับการได้รับยอมรับการเห็นคุณค่า และความเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อตนเอง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาทักษะพิสัย นาฏศิลป์เป็นศาสตร์แห่งสุนทรียะที่เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของตนเพื่อถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้เข้าใจ รับรู้ถึงสิ่งที่ตนต้องการแสดงออกให้ปรากฏเชิงรูปธรรมพร้อมทั้งความเป็นนามธรรมที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกที่มีหลักสำคัญ โดยกระบวนการปฏิบัติทักษะ

นาฏศิลป์ หรือการเรียนนาฏศิลป์ที่ตีความเหมาะกับบุคลิกภาวะ ความสนใจ วิธีการ และประสบการณ์ (<http://www.thaidances.com>) ซึ่งทักษะพิสัยหรือทักษะการปฏิบัติจะพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน (Simpson 1972) และหากได้รับการฝึกฝนที่ดีจนเกิดความถูกต้อง คล่องแคล่ว เชี่ยวชาญชำนาญการ และคงทน ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงสูงสุด ผู้เรียนจะบรรลุศักยภาพสูงสุดจากการรับรู้ การสัมผัสสิ่งที่ทำ การสังเกตการทำงานอย่างตั้งใจ การปรับตัวให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะที่มีจิตใจ ตลอดจนสภาวะอารมณ์ที่ดีจากการกระทำหรือแสดงทักษะนั้นๆ ขณะเดียวกันกับการรับโอกาสในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ เลียนแบบการกระทำ และแสดงทักษะหรือการได้ลองผิดลองถูก (Trial and Error) จนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนเป็นเสมือนกลไกที่กระทำได้ (Mechanism) ซึ่งนับเป็นการประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้นๆ เพราะการฝึกฝนและกระทำที่คล่องแคล่วชำนาญเป็นอัตโนมัติ พัฒนาศักยภาพที่สูงที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์หรือสร้างสรรค์การเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ที่เหมาะสมต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom et al (1956) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้โดยพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) จะเกี่ยวข้องกับกลไกประสาทที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกโดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับทักษะประกอบด้วย 1) การรับรู้ (imitation) โดยการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือเลือกหาตัวแบบที่สนใจ 2) การลงมือปฏิบัติ กระทำตามแบบ (manipulation) โดยพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่สนใจและพยายามทำซ้ำเพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่สนใจหรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อเสนอแนะ 3) ความถูกต้อง (precision) จากความสามารถในการปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วจะพยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ 4) การกระทำอย่างต่อเนื่อง (articulation) จากการตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองและกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่องจนปฏิบัติงานที่ย่างยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอและ 5) ความเป็นธรรมชาติ (naturalization) จากการกระทำพฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วว่องไวเป็นธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติระดับสูง ขณะที่ Chapman (1995 : 14-15) เชื่อว่า กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาคนเพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดทางบวก การรู้จักตนเอง (self awareness) การเห็นคุณค่าแห่งตน (self-esteem) และอัตมโนทัศน์ (self concept) ควรประกอบด้วย การเรียนรู้ตนเองร่วมกับการเคารพคุณค่าแห่งตนและสัมพันธ์ภาพที่ดีทางสังคม อันเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคคลต่อสิ่งที่จะเข้ามาในชีวิต

1.4 การนำไปใช้จริง (Apply) หมายถึง องค์ประกอบที่ช่วยให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบความสำเร็จ 3 องค์ประกอบคือ 1) ระบบสังคมที่มีครูผู้สอน (Facilitator) เป็นต้นแบบแก่ผู้เรียนโดยการมีปฏิสัมพันธ์ (Relationship) การมีมนุษยสัมพันธ์ (Relationship) การปฏิบัติกิจกรรม และการทำงานเป็นทีม (Collaborative & Teamwork) 2) ระบบสนับสนุน โดยการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมตามเวลาที่กำหนดตามรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถี 3) หลักการตอบสนอง โดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรม การกระตุ้นความคิดเพื่อให้อาจสร้างประสบการณ์ใหม่ การรับผิดชอบร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ และการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันให้เกิดผลตามที่คาดหวัง (Hausser 1980 : 132-161) ซึ่งรูปแบบที่ออกแบบควรแสดงถึงองค์ประกอบ และกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริงจากความหมายทั้งหมด ดังนั้นรูปแบบที่

สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่ได้ศึกษามาสร้าง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบควรใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับ Brown and Moberg (1980) ที่พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบหรือแบบจำลอง จะต้องประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) โครงสร้าง (Structure) 4) กระบวนการจัดการ (Management) และ 5) การตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดและการวิเคราะห์ ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎี และสมมติฐานที่รับรองรูปแบบ หลักการ และมโนทัศน์สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ โดยรูปแบบการสอน (The Model of Teaching) จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) โครงสร้างของรูปแบบ (Syntax) 2) ระบบทางสังคม (Social System) 3) หลักการของการตอบสนอง (Principle of Reaction) 4) ระบบที่สนับสนุน (Support System) กิจกรรมการปฏิบัติภาระงานพร้อมบทบาทผู้เรียนและผู้สอน 5) การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) และ 6) สารความรู้และทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Instruction and Nurturing Effects) ขณะที่ Willer (1967: 83) กล่าวว่า กรอบแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาและสร้างรูปแบบ (model) ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนแต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (intensive knowledge) เพื่อการไปสู่เป้าหมายของกลุ่มซึ่งผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ ร่วมมือ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อการประยุกต์หรือสร้างสรรค์ความรู้ ทบทวน ทดลองประยุกต์ใช้ สถานการณ์ใหม่ ร่วมกับการแสดงผลงาน และนำเสนอผลงานที่เชื่อมโยงกับทักษะย่อยที่แสดงถึงความสามารถต่างๆ

2. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีก่อนและหลังการเรียนรู้ และการปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลจากแบบสอบถามการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมประสบการณ์มีการกำหนดหลักการซึ่งใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญตลอดกระบวนการและการปฏิบัติทักษะที่พัฒนาขึ้นมีความครบถ้วน โดยมุ่งสร้างและพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนด้วยการบูรณาการ และผสมผสานแนวคิดการจัดกิจกรรมนาฏศิลป์ผ่านพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของกระบวนการ (Maslow 1970 : 45) ประกอบด้วย 1) กระบวนการรู้คิดโดยการรับรู้ความสามารถของตนส่งผลต่อแบบแผนการคิด บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมองสถานการณ์ที่ประสบอยู่เป็นโอกาสที่จะส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ 2) กระบวนการจิตใจที่มีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิดโดยบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองจะตั้งเป้าหมายไว้สูง มีแรงจูงใจในการกระทำและปฏิบัติงานได้ดี 3) กระบวนการด้านความรู้สึก การรับรู้ความสามารถของตนจะส่งผลต่อประสบการณ์ทางอารมณ์ นอกจากนี้หากบุคคลได้ประเมินคุณค่าจากความรู้สึกภายในตนเอง และประเมินการแสดงออกของผู้อื่นที่มีต่อตนเองเป็นการพัฒนาคุณค่าแห่งตนซึ่งเกียรตินิยม อมาตยกุล (2553: 123) เชื่อว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนหรือมีความรู้สึกที่ดีกับตนเองจะมีความสุขและพร้อมจะแบ่งปันส่วนเกินของชีวิตให้กับผู้อื่นโดยง่าย ซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีจุดเริ่มจากความคิดเหมือนมีตัวตน แม้จะจับต้องไม่ได้แต่มีพลังมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความคิด การกระทำ การแสดงออกเพื่อนำพาชีวิตไปหาสิ่งที่คิด และดึงดูดสิ่งที่มีความคิดคล้ายกัน ในทำนองเดียวกัน Coopersmith (1981 : 419) เชื่อว่า การประเมินตนเองและทัศนคติที่มีต่อตนเอง ในด้านการยอมรับหรือไม่ยอมรับเกี่ยวกับตนเองในด้านความสามารถ (capable) ความสำคัญ (significant) ความสำเร็จ (successful) และความมีคุณค่า (worthy) ตามระดับศักยภาพแห่งตน ทั้งนี้ Brooks (1992: 544-548) อธิบายถึง แนวทางการพัฒนาการเห็น

คุณค่าแห่งตนของเด็กที่สำคัญๆ จากการพัฒนาความรับผิดชอบและการให้ความช่วยเหลือต่อส่วนรวม การเปิดโอกาสให้คิดทางเลือกและการตัดสินใจแก้ปัญหา การเสริมสร้างวินัยในตนเอง โดยการสร้างแนวทางปฏิบัติและคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมา การให้การสนับสนุน สร้างกำลังใจ และให้ข้อมูลย้อนกลับด้านบวก ตลอดจนการช่วยให้เด็กยอมรับในความล้มเหลว หรือความผิดพลาดของตนเอง และจากแนวคิดของสุพัตรา ทาวงศ์ (2552) ซึ่งเชื่อว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นการรับรู้ตนเองของบุคคล และการแสดงออกในแง่ของการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง อีกทั้งการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตของความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และมีพลังอำนาจของตนเอง ซึ่งวิธีการสร้างความมั่นใจในตนเอง การสร้างความรับผิดชอบ และความสำเร็จให้เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้จากการยอมรับความรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริงจะช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมา โดยเฉพาะการยอมรับความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกกลัว ความรู้สึกขัดแย้ง และความรู้สึกปฏิเสธของบุคคล เป็นสิ่งที่ประโยชน์ต่อการแสดงความรู้สึกของบุคคลในขณะนั้น ร่วมกับการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการเผชิญกับปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน การทำความเข้าใจในวิธีการแก้ปัญหา การให้โอกาสแต่ละบุคคลในการแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาตามความคิดที่เหมาะสมกับเฉพาะวัย โดยการฝึกเลือกวิธีการแก้ปัญหาเองจะทำให้บุคคลค้นพบวิธีการที่เหมาะสมที่จะใช้ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกมั่นใจทั้งความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่า

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราชวิถีที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมพบว่าอยู่ที่ระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากสุนทรียะของนาฏศิลป์ที่ผู้เรียนได้สัมผัสโดยตรงจากการปฏิบัติในลักษณะที่แตกต่างกันตามความสนใจ และความต้องการ หากแต่มีความสอดคล้องกับความรู้สึกอารมณ์ และจิตใจด้วยเอกลักษณ์ (self-identification) ที่อ่อนหวาน นุ่มนวล วิจิตรบรรจงในการแสดงออก (บัญญัติ ยงยวน และชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ 2550) แม้กิจกรรมจะหลากหลายด้วยรูปแบบแต่ก็มีความเกี่ยวข้องกัน (connections) จากการจินตนาการสร้างสรรค์ และสะท้อนการรับรู้ที่มีความชัดเจน โดยมีหลักการ จุดประสงค์ กระบวนการ และการวัดผลประเมินผลหรือเป้าหมายเดียวกัน ขณะที่ผลที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมจากการที่ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงศักยภาพของตนให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน ที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นตนเอง ความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของตน ซึ่งนับเป็นพลังสูงสุดของชีวิตมนุษย์ สอดคล้องกับแนวคิดของเลิซ อานันท์นะ (2549 : 30) ที่เชื่อว่า ศิลปะมีคุณค่าในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ฉะนั้นการพัฒนาแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี จึงนับได้ว่าเป็นการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมกิจกรรมนาฏศิลป์จะสร้างสรรค์ผลงานจากพลังความคิดริเริ่มที่ผู้เรียนจะไปสู่เป้าหมายด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีผลสะท้อนไปสู่ความคิดเห็นต่อรูปแบบที่ผ่านการพัฒนาแล้วในที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีไปเป็นแนวทางและ/หรือประยุกต์กิจกรรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มต่อไป

2. รูปแบบส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนของเด็กหญิงบ้านราวิที่มีขั้นการพัฒนาความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่า ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่ากับชีวิตของเด็กและเยาวชน ดังนั้นการสร้างคามตระหนักรู้ และเชื่อมโยงประสบการณ์ต่างๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง

3. การนำความรู้ทั้งทางปฏิบัติ และทฤษฎีไปใช้ในการศึกษาไปประยุกต์กับทักษะอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบอื่นเพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนสำหรับเด็ก และเยาวชนกลุ่มอื่นๆ เช่น เด็กจากผลกระทบทางปัจจัยด้านครอบครัว เด็กในกระบวนการยุติธรรม เด็กในชุมชนแออัด เด็กยากจน เด็กลูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด และ/หรือสุรา เด็กที่ได้รับภัยความรุนแรง ตลอดจนเด็กพิเศษ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนด้วยกิจกรรมที่สร้างสรรค์ หลากหลาย

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มโดยการสอดแทรกแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมและการเห็นคุณค่าของตน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2527). *Self Esteem และความรัก*. กรุงเทพฯ: โปรเฟสชั่นแนลทอล์กซิง.

จารุวรรณ นครจารุพงศ์. (2551). *กรณีศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก*

กำพร้าวที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์. ปริญญาโท กศม. (ศิลปศึกษา): มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์. (2555). *คอลัมน์ สกน.ชวนคิด: เด็กเปลี่ยนโลก*. กรุงเทพฯธุรกิจ ฉบับวันที่ 08 มีนาคม พ.ศ. 2555.

ชาย โพธิ์สีตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.

ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2552). *การเห็นคุณค่าในตนเอง : Self-esteem*. [Online] Accessed 25 November 2012

Available from <http://www.swuaa.com/webnew/index.php>

ธเนตร ตัญญาวงศ์. (2554). *ผลของกิจกรรมนันทนาการเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้าวที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์บ้านแกร์ต้า จังหวัดลพบุรี*. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

นันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บัญญัติ ยงยวน และชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์. (2550). *การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการยอมรับความหลากหลาย*

วัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2549). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โครงการส่งเสริม

การผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

รสนา โตสิตระกูล. (2552). *ยอดเด็กกำพร้าวัย 8 แสน “รสนา” สะท้อนภาพสังคมเป็นโรคขาดรัก*. สถาบันอิศรา

มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย.

- เลิศ อานันท์ชนะ. (2549). **แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.(2551). **เผยเด็กกำพร้าพุ่ง 8 แสนราย**. [Online] Accessed 20 February 2013 Available from www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr-th/
- สมชัย จิตสุชนและคณะ. (2554). **สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560**. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุพัตรา ทาวงศ์. (2007). **การพัฒนาคุณค่าในตนเอง**. [Online] Accessed 25 November 2012 Available from <http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/>
- สุริรัตน์ จุลานพันธ์. (2549). **ความคาดหวังเกี่ยวกับรูปแบบครอบครัวที่พึงปรารถนา กรณีศึกษาสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีและสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ**. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2556). **ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2555**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2556
- อุมาพร ตรังสมบัติ. (2543). **ปัญหาการเรียนและเทคนิคช่วยให้ลูกเรียนดี**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.

ภาษาต่างประเทศ

- Bloom, B., Englehart, M. Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). **Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I : Cognitive domain**. New York, Toronto: Longmans, Green.
- Bradshaw, P. (1981). **The management of self-esteem**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Branden, N. (1985). **Honoring the Self: Self-Esteem and Personal Transformation**. New York: Bantam Books.
- Brooks, R. B. (1992). **Self-esteem during the school years : Its normal development and hazardous decline**. Pediatric Clinics of North America, 39, 537-550
- Brown,W.B.and Moberg, D.J. (1980). **Organization Theory and Management: A Macro Approach**.
- Chapman, Ewood N.(1995). **How to Develop a Positive Attitude**. 7th ed. London: Kogan Page.
- Coopersmith, S. (1981). **Coopersmith Self-Esteem Inventories**. Mountain View, CA : Consulting Psychologists Press, Inc.
- Chapman, Ewood N. (1995). **How to Develop a Positive Attitude**. 7th ed. London: Kogan Page.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, JO (2009). **The Systematic Design of Instruction Columbus.OH:** Merrill Books.

- Hausser, D.L. (1980). **Comparison of different models for organizational analysis**. In E.E. Lawler, D.A. Nadler & C. Commann (Eds) *Organizational assessment : Perspectives on the measurement of organizational behavior and the quality of work life*. New York : Wiley
- Joyce, B., and Weil, M. (2009). **Models of teaching**. (8th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall.
- Kruse, Kevin. (2007 June 19). **Instruction to instructional design and the ADDIE model**.
URL: [Online] Accessed 14 June 2016 Available from http://www.e-learningguru.com/articles/art1_1.htm.
- Maslow, A.H. (1970). **Motivation and Personality**. 2nd ed. New York: Harper & Row.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). **Qualitative data analysis**. 2nd ed. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Neal,
- Rogers, C.R. (1967). **Psychotherapy and Personality Change**. Chicago. : University Press.
- Ronkin, Alan M.(1982, October). “An Analysis of Changes in Self-esteem Among Secondary School Students, Induced or Produced by Human Relation Training.” *Dissertation Abstracts International*. 43: 1093-A.
- Simpson, E. (1972). **Instructional Model Based on Simpson’s Processes for Psycho-Motor Skill Development**. [Online]. 15 October 2012. Available from <http://www.wk.ac.th/project/kanyaratproject1>
- Willer, R.H. (1967). *Leader and leadership process*. Boston: Irwin / McGraw-Hill.**www**
<http://www.facebook.com/athichala/posts/http://www.thaidances.com>
<http://www.unicef.org/thailand/>